

St. 2357.

Il 3-1
①

Tolna

vármegye

Dunaföldvári

járás

Némethér-i (kör) jegyzőség

Közigazgatási tájékoztató lap

Némethér

nagy (kör) község közérdekű viszonyairól.

I. A község általános leírása.

A) A község történeti leírása.

1. A község keletkezésére, fejlődésére, esetleg elpusztulására és újra felépülésére vonatkozó adatok. A község a múltban melyik vármegyéhez tartozott és onnan mikor kebeleztették át? Volt-e és mi a korábbi vagy történeti neve, hivatalos nevén kívül más használatos neve, esetleg mi a nemzetiségi neve? Település esetén kik és honnan jöttek a községbe?

1875 ében II. József császár által 8 család lett betelepítve, 1789 ében újabb 56 család, Mainz, Würzburg és Pfalz tartományokból.

2. Területváltozások, határrész (puszta) átcsatolások; községegyesítés, beolvadás vagy kiválás történt-e 1871. óta, mikor és mily körülmények között? (A vonatkozó hivatalos adatok, rendelet száma, közlendők.)

Terület változás nem volt; község egyesítés beolvadás vagy kiválás nem történt.

Köztudomás szerint minő elpusztult falvak feküdtek egykor a község határán. (Rendszerint a dűlő-nevek vagy a községbe olvadt puszták neve alapján.)

3. A község jellege 1848 előtt a telekkönyvi- és urbéri adatok szerint (város, mezőváros, szabad vagy urbéres község stb.)

Urbéres község

4. A község jellege 1871. után. E tekintetben voltak-e szervezeti változások (átalakulás, visszafejlődés).

Nagyközség, szervezeti változások nem voltak.

5. Anyakönyvi szervezeti változások. A község melyik területéhez tartozott, mikor történt a változás és mily rendelet alapján (az anyakönyvi feljegyzések szerint).

Állandó anyakönyvi terület

6. Vannak-e a község életében és szervezetében eredeti és különös (máshol nem található) intézmények, említésreméltó események, leletek? (a köztudomás vagy monografiák szerint).

Nincsenek.

B) A község földrajzi leírása.

1. A község (falu) és határának fekvése (a szomszéd falvaknak és távolságuknak megjelölésével).

A község határa síkság, dombos vagy hegyes vidék, erdős vidék-e?

A község magaslatai és vizei (folyó, patak, tó, nagyobb mocsarak).

2. A község területének nagysága:

Művelési ágak szerint:

A falu a község határának kb. a középpontján áll, részben gyenge agyagos, részben homokos talajon fekszik. - Határa: északnyugatról Csepel 13. - északkeletről Dunaföldvár 15. - délkeletről Páris 13 1/2. - nyugatról Kistápi 7 km, síkság, keletnek kissé dombos, részben erdős. Magaslata, folyó, patak, mocsár, "Fehér" és "Fekete"-tó.

3306 kat. hold (birtokivék adatai alapján).
 1464 k. hold szántó, 51 k. hold rét (kaszáló),
 191 k. hold szőlő (beültetett), 428 k. hold legelő,
 948 k. hold erdő, 6 k. hold nádas,
 101 k. hold terméketlen (út, szikla, homok, mocsár, kőbánya). 57. kat. hold kert.

3. Tartoznak-e a községhez önálló puszták vagy havasok (külön kataszteri részlet alatt felvett területek) és mi a nevük?

Vannak-e a község határával össze nem függő határrészek, hol, mily név alatt és mekkora a területük?

4. Vannak-e a békekötés folytán elszakított részek és ideiglenesen a község hatósága alá helyezett idegen határrészek, melyik községből valók és mily területűek (kataszteri, esetleg más adatok alapján)?

Nem

Vincsenek

Vincsenek

A község vázlatos térképe csatolva .....
 nincs csatolva.

C) A község népességi viszonyai.

1. Mennyi a község lakossága?

A lakosság megoszlása, vallás szerint:

népzetiség szerint:

2031 lélek.
 2031 r. kath., - g. kath., - ref.,
 - ág. h. ev., - izr., - egyéb
 250 magyar, 1781 német, - tót,
 - rutén, - oláh, - horvát,
 - egyéb.

2. A lakosság elhelyezkedése általánosságban (belterületen, tanyákon vagy felváltva; lélekszám szerint megjelölve).

Vannak-e népesebb lakott helyek, telepek; a falutól milyen távol és mennyi a lélekszámuk?

3. A népesség zömének foglalkozása (földművelés, ipar, bányászat, földművelési vagy ipari napszám-kereset stb.).

4. Hány ház és hány lakásrész van a községben a házasodási adatok szerint, külön feltüntetve az egyes pusztákat, különálló vagy odaosztott területeket.

A községben levő állami és más középületek.

Belterületen

Tan "Magyalos" puszta 1 1/2 km. távolságra 21 lélek.

Földművelés

399 ház, 728 lakásrészrel

Hősi emlékhely, orvos-lakás, plebeiania, 3. r. k. felkereti iskola, r. k. templom.

II. A község szervezete, beosztása és közérdekű viszonyai.

A) Községi szervezet.

1. Előjárók.

(Nem névszerint töltendő ki.)

Rendszeres tisztviselők és alkalmazottak.

(Kisközségben csak a székhely község lapján kell kitölteni.)

Napidíjas irodai alkalmazottak:

Szegődményes alkalmazottak:

A jegyzőség székhelye és távolsága:

2. A községi képviselőtestület létszáma:

Községi képviselő-választókerületek száma, elnevezése, hány tagot választ.

3. Meg van-e bizva a község gyámhatósági hatáskörrel. Van-e gyámpénztára?

B) Általános közigazgatási beosztás.

4. A vármegye székhelye és annak távolsága. (a község központjától, távolsági térkép adatai szerint járható útvonalon):

A járás székhelye és távolsága: (ugyanugy) Országgyűlési (nemzetgyűlési) választókerület székhelye és távolsága:

Törvényhatósági bizottsági választókerület székhelye és távolsága:

C) Rendészeti igazgatás.

5. A csendőrség és folyamőrség székhelye és távolsága:

Van-e a községnek rendőri őrszemélyzete és hány tagból áll?

Van-e a községben toloncállomás?

Fel van-e ruházva az előjáróság cselédügyi biráskodással (1876: XIII. t.-c.; 1907: XLV. t.-c.)

6. A községi tűzoltóság szervezete:

7. Van-e a községnek jóváhagyott szabályozási terve?

Van-e járdalerakási szabályrendelete?

Bíró. Törvény- (másod-) bíró. .... 6 esküdt,
(tanácsbeli). Pénztárnok. Közgyám .....

..... 2 jegyző, ... segédjegyző, ... 1 orvos
..... állatorvos, ... 1 irodai alkalmazott,
..... pénztári alkalmazott, ... egyéb alkalmazott (utbiztos stb.)

..... 1 kisbíró (küldönc), ... 2 bába,
..... 1 éjjeli őr és ..... 2 gazdasági alkalmazott.

..... km.
..... 10 virilista, ... 10 választott tag, ... 3-3 pót tag

A község ..... egy választókerületet alkot.

Nincsen

Szekszárd	50	km.
Paks	13 1/2	km.
Paks	13 1/2	km.
Dunaföldvár	17	km.

Csendőrség helyben

..... km.

Van ..... tag. Nincs.

Van: Nincs.

Nincsen

Hivatásos, önkéntes, (gyári stb.) tűzoltóság ..... tag.
Kötelezett tűzoltóság.

Van: Nincs.

Van: Nincs.

D) Szociális igazgatás.

8. Körorvos székhelye és annak távolsága: Helyben ..... km.
- Hány magánorvos lakik a községben: - .....
- Községi bábák száma: 2 .....
- Körbába lakóhelye és annak távolsága: - ..... km.
- Okleveles magánbábák száma: - .....
- Legközelebbi gyógyszerár hol van és milyen távol? Pécs ..... 13 1/2 ..... km.
- Legközelebbi kórház hol van és milyen távol? Szekszárd ..... 50 ..... km.
- Van-e szegényház vagy más jóléti intézmény? - Van - szegényház - ..... Nincs.
(Árvaház, gyermekmenhely telep)
9. A gondozott szegények száma: - ..... intézeti ápolásban, - ..... magán ápolásban.
- Elhagyott gyermekek száma? 4 ..... gyermek.
10. Milyen a község ivóvíze? fürhető .....
- Van-e ártézi kutja vagy vízvezetéke? ártéri kut nincs a kútívár által
Kútvíz, folyóvíz, egészséges, ártalmatlan, jó. matlan
ninnesen .....
- Van-e csatornázása? - .....
11. Korcsmák és vendéglők száma? 3 korcsma, - vendéglő, - kávéház.
- Van-e szálloda, fogadó és hány? nincs .....
- Van-e községben közfürdő? nincs .....
12. Van-e a község határában gyógyfürdő, üdülő vagy nyaraló-telep és milyen távolságra? nincs .....
- A fürdőtelep gyógyfürdővé van-e nyilvánítva? + ...

E) Törvénykezési beosztás.

13. Kir. törvényszék székhelye és távolsága: Szekszárd ..... 50 ..... km.
- Kir. járásbírószék székhelye és távolsága? Dunaföldvár ..... 17 ..... km.

F) Pénzügyi beosztás.

14. Kir. pénzügyigazgatóság székhelye és távolsága: Szekszárd ..... 50 ..... km.
- Kir. adóhivatal székhelye és távolsága: Dunaföldvár ..... 17 ..... km.
- Kir. pénzügyőri szakasz, vámőrs, vámőrségi kirendeltség, székhelye és távolsága: Dunaföldvár ..... 17 ..... km.
- Kataszteri felmérési felügyelőség székhelye és távolsága: Pécs ..... 294 ..... km.

III. Közművelődési viszonyok.

A) Közoktatásügy.

- 1. Hány és milyen jellegű és fokozatu népiskola van a községben, (megjelölve a tantermek és tanerők számát: állami, közs., felekezeli isk., elemi, felsőbb népisk., polgári iskola stb.)
- 2. Középiskolák vagy más szakiskolák (iparos-tanociskola, gimn., reálgimn., reál iskola stb.) Azok jellege, tantermek és a tanerők száma:
- 3. Óvodák jellege, száma és tanereje: Nyári menedékház van-e?
- 4. Testnevelés szervezete. Levente egyesületek:
- 5. Kir. tanfelügyelőség székhelye és annak távolsága:

Harom r. kath. felekezeti 6 osztályu elemi iskola 5 tanterem és 5 tanerövel.

nincsenek

Nincs

Nincs
Leventeegyesület van
Szekszárd 50 km.

B) Vallásügy.

- 6. Vannak-e a községben anyaegyházak és milyenek? Ha a község fiókegyházat alkot, hol van az anyaegyház és mily távol (bevett és elismert felekezetek szerint sorolandó fel.) A községbeli egyházak melyik püspökséghez, illetőleg egyházkerülethez tartoznak: Izraelita anyakönyvi kerület székhelye és távolsága:
- 7. Van-e a községnek kegyuri joga, vagy Canonica visitation alapuló, vagy a hívők helyett átvállalt kötelezettsége és mily teherrel jár?
- 8. Az egyházi adózás rendszere. Felekezetek szerint: (párber és egyéenkint időről-időre kivett adó stb.) Milyen egyházi szervezetek vannak még a községben? (Bevett és elismert felekezetek szerint.)
- 9. Van-e r. kath. egyháztanács? Esetleg az egyházközség ügyeit az iskolaszék vagy a képviselő-testület intézi-e.

R. kath. anyaegyház, amely a pücsi püspökséghez tartozik

Pars 13 km.

Kegyuri joga nincs, a Canonica visitation alapuló kötelezettsége a párber bevezetése a plébános és iskola fájának kitermelése és haragkeltése. - A plébános és kántornak párber: gabona és pénzjárandóság. földmunka váltáság. - A többi egyházi adó időről-időre kivette

nincs

R. kath. egyháztanács nincs, az egyházközség ügyeit az iskolaszék intézi. -

C) Kulturális intézmények.

- 10. Múzeum, könyvtár vagy hasonló intézmény?
- 11. Műemlék, természeti emlékszobor, honvéd-emlék vagy elesett hősök emléke?
- 12. Van-e állandó vagy időszakos színház, műkedvelő előadások stb. Mozgóképek. Kulturális egyesületek.
- 13. Gazdakör, kaszinó, dalosegylet, munkás-egylet, egyéb kulturális egyesületek (névszerint felsorolva.)

nincs

nincs

nincs

nincs

IV. Forgalmi és gazdasági viszonyok és igazgatás.

A) Közlekedésügy.

1. A község forgalmi helyzete. Fő közlekedési vonala (országút, megyei út, annak elnevezése, esetleg a községtől való távolsága). A község határában fekvő hidak, kompok, révek stb.

A németker-pári és németker-dunaföldvári törvényhatósági út, mindkettő közvetlenül a községbe vezet.

Hidak, kompok, révek nincsenek.

2. Vasuti összeköttetése, fő- vagy mellékvonalak, van-e vasuti állomása, mi az elnevezése, megállóhelye, marha és egyéb rakodóhelye? Ipari és kisvasutak. Közúti vasutak.

Náncsén
Legközelebbi vasuti állomás Vajta 10 km.
Cecce 13 km. Paks 14 km.

Hajóösszeköttetés, a község mentén vagy attól mily távolságra, melyik folyón, hol a hajó állomás?

A Dunán Paks 13 1/2 km. Dunaföldvár 14 km. távolságra

Van-e pósta, távirta, távbeszélő állomása?

mindhárom van

3. Melyik községi közlekedési útvonalhoz járul hozzá a község?

Németker - Kistápe

Községi (közútló) utak hossza?

12 ..... km.

Van-e kövezet-vámszedési joga.

Igen. — Nem.

B) Földművelésügy.

4. Birtokviszonyok. Nagybirtokok (1000 holdon felül) száma és terjedelme tulajdonosok szerint. Középbirtokok száma és terjedelme. (100—1000 hold) Kis és törpebirtokok átlagos kiterjedése. A község gazdasági jellege a lakosság zömének foglalkozása szerint:

Nagybirtok egy van; a m. kir. Tudományegyetem alap 1552 kat. holddal; középbirtok nincsen, és törpebirtokok átlagos kiterjedése 5. kat. hold.

mező- vagy erdőgazdaság, szőlőművelés, kertészet stb.

5. Művelési rendszer. Van-e nyomásos gazdálkodás. Szervezve van-e a birtokossági tanács?

Nem

Van-e közös legelő? Hány és mily terjedelmű?

285 kat. hold

Van-e külön szervezete (legeltetési társulat)?

nincs

Van-e legelő-rendtartás?

igen

Van-e közös erdő? Van-e szervezete?

nincs

Erdőgondnokság székhelye és annak távolsága.

Szecsárd 50 km.

Van-e hegyközség, hány és mily terjedelmű, (elnevezésük szerint) és melyik borvidékhez tartozik.

nincs

6. Van-e községi faiskola, mily terjedelmű?

1. k. hold

Be van-e ültetve?

igen

7. *Vizrendező és hasznosító társulat.* Annak székhelye. Vannak-e vízhasználatok (malom stb. vagy más ármentesítő intézmények és milyen)?

Az illetékes kultur- vagy folyammérnökség székhelye:

8. *Állattenyésztési viszonyok.* Állatok száma: a tenyészállatok száma,

uralkodó tenyésztési irány:

Körállatorvos székhelye és annak távolsága.

nincs

Székesfehérvár

70 km.

466

ló,

756

szarvasmarha,

1188

sertés,

52

juh

Nagydorog

15 km.

Ipar és kereskedelem.

9. A község állandó piaca hol van? (helyben vagy mely községben, milyen távol).

Hova gravitál a község?

Vannak-e a községben vásárok, országos, heti vásárok, hányszor és milyen (kirkó, állatvásár, stb). Kéi a vásártartás joga?

Mérték- és hordó-hitelesítő hivatal székhelye:

10. A községbeli kereskedések száma és jellege.

Hitel és pénzüzetek száma és alapítókéje (felsorolva).

Szövetkezetek száma és jellege (névszerint).

Iparosok szakma és foglalkozási ágak szerint.

Van-e a községben ipartestület?

11. Gyárak, ipartelepék és azok átlagos nagysága (hajtóerő és munkáslétszám szerint felsorolva).

Az illetékes iparfelügyelőség székhelye és távolsága:

Ker. munkásbiztosító pénztár székhelye és távolsága:

12. Magánkezelésben álló közművek:

Közvilágítás, jéggyár stb.

13. Bányák száma és jellege.

Állandó bányatízem nagysága, hajtóerő és munkáslétszám szerint.

14. Háziipar és annak jellege.

Pala 13 km. Dunaföldvár 17 km.

mindkét helyre

nincs

Paris

2 vegyeskereskedés, 3 szatár

nincs

"Flanaga" foggy. és ért. stb. - Hitelesítőkeret mint az O. K. J. tagja

ménáros 2, molnár 1, kőműves 5. és 3, bádovos 1. lakatos 1. mészáros 1. asztalos 2, szabó 3. cipész 3. bogár 4. Kovács 4. szűzgyártó 1. gépész 2, tanács 1. borbély 4.

nincs

Malom 24 HP. nyersolajmotor 3. munkás
Villanytelep 7 HP. nyersolajmotor 1. "

Székesfehérvár

70 km.

Szekesvárad

50 km.

7.

nincsenek

nincsen

V. Községi vagyon és háztartás.

1. A község tulajdonát képező középületek és helyiségek száma. *Községvár és jegyzői lakás, orvoslakás*

Hivatalos célokra szolgáló épületek (jegyzői, orvosi, tanítói lakás: a házak, a lakások és azok lakrészeinek száma). *Községvár 3 lakrész, jegyzői lakás 5 lakrész, orvoslakás 5 lakrész.*

A körszegyöi, körorvosi lakás, a székhely község vagy a községek közös tulajdona-e (csak székhely községben töltendő ki)?

A székhely körség tulajdona

2. A község tulajdonát alkotó ingatlan vagyon

27 kat. hold szántó és rét,

13 legelő, *4* kat. hold erdő,

egyéb *99* kat. hold (ntall. árnyak) *kis haszonbérletben 27 k. hold szántó és rét, házilag 4 k. hold erdő*

Mennyit kezel házilag, haszonbérileg, kishaszonbérletben?

Jegyzők és alkalmazottak földjavadalma (az állások szerint felsorolva). Mily kiterjedésű.

3. kat. f. 1200 0 öl körs főjegyző

Melyek a lakosság hasznára szolgáló ingatlanok (legelő, erdő, kavics, homokbánya stb.)

homokbánya

Községi közüzemek (a község tulajdonában) világító és vízművek stb.

művesmél

3. Egyéb vagyon és értékek. Hasznos jogok. Községi takarékpénztár. Községi koresma stb.

körségi koresma, körségi men-förde

4. A községre kivetett egyenes adók összege:

Földadó *130* a. K ..... f. Házaadó ..... K

..... f. Ált. kereseti adó ..... K ..... f. Tár-

sulati adó *18* a. K ..... f. Vagyon- és jöv.

adó ..... K ..... f.

7.

5. Fel nem sorolt más községi és közjöveldelmek.

VI. Mily feladatok megoldása volna a legszükségesebb a községben?

A körség lakosságának Pars - Dunaföldvár és Cee körségek határában mintegy 4000 kat. hold szántó földje van némelyek körséggel összefüggő területen egy tagban. - Ezen területeknek így az adóadás, mint az adókeresés megkönnyítése szempontjából némelyek körséghez való átcsoatlását kérik.

A körség pecsétjének lenyomata:

J. J. J. J. J.
Körségi (kör-) jegyző.